

Panun rakinoita

50-vuotiskirjalijajuhla.

1896 on merkkivuosi suomalaisen kirjallisuuden historiassa, sillä silloin aloittivat kirjailijauransa nuori Ilmari Calamnius ja hirveän nuori Eino Leino, kaksi uskollista runotarten palvelijaa. Eino Leinon aika, viimeisetkin vuodet, tuntuu jo olevan historiaa, niin kauas se kaikkien viime vuosien tapahtumien jälkeen tuntuu jäävän nykymielikuvituksestamme. Leino ja hänen silloinen esikoisensa, "Maaliskuun lauluja", on kuitenkin kurssiivilla painettu suomalaisen kansallisuuskirjallisuutemme historiaan, vaikka Leino itse jo aikaa sitten on maaksi maatonut.

Leinon opiskeluaikainen boksitoveri Ilmari Kianto jatkaa edelleen vaellustaan runoilijampollaan, jonka varrella toisesta kasvanut niin ruusuja kuin ruu-

Tämännäköinen oli nuori runoilijamaisteri kirjailijauransa alussa, 50 vuotta sitten . . .

on sunnitiikkejäkin. Ja tänä vuonna merkittää aikakirjoihin, että hä-

nen esikoisteoksensa, "Väärällä uralla", ilmestymisestä on kulunut 50 vuotta. Kun en siitä aikaisemmin ole tullut puhuneeksi puhun nyt, sillä tapaus on sen arvoinen sitäkin suuremmalla syyllä, kun kirjailijan pöytälaatikosta on tänä vuonna jo kaksi teosta ilmestynyt via kustantaja kirjamarkkinoille, "Moskovan maisteri", johon kirjallisuusosastossamme aikanaan lähemmin puututaan, viimeksi.

"Väärällä uralla"! Tuskinpa tosiaan kukaan olisi ollut enemmän väärällä uralla kuin nuori ylioppilas Ilmari C. marssiessaan 1892 Oulun 4:nteen Tark'ampujapataljoonaan vapaaehtoiseksi! Seurauksena tästä harha-astelesta oli siirtyminen yliopistoon, humanistiksi, ja "Väärällä uralla" käsikirjoituksen syntyminen. Jo 51 vuotta sitten kuuluu tuo kirjoitus tulleen palkituksi Pohjalaisen Osakunnan kuulussa Porthanjuhlissa, jossa moni muukin pohjoispohjalainen ylioppilaskirjailija on ensimmäiset laakerinsa niittänyt. Keväällä kirja oli jo kirjakaupoissa ja herätti huomiota, ennen kaikkea siksi, että oli odotettu IC:n, runosielun, debytteeraavan runokokoelmalla.

Se oli ihana kevät, kertoo ja muistelee Kianto itse. Söder-

ström kustansi, itse Juhani Aho, päättään silloin muita pitempi, oli suopea, joipa vielä kahviakin Kämpissä kustantajan ja kirjailijajalan kanssa. Mielestäni tuo esikoinen ei ollut, nykyajan ankaraa mittapuuta noudattaen, mikään ihmeellinen päiväkirja, mutta runustus- ja paljastuskirjailijan, avomielisen itse-erittelijän ja suomenkielen sujuvan käyttäjän siitä jo aavistaa.

Niin, aurinko oli lämmin sinä keväänä ja nuori ja utjo kirjailija kävi vaivihkaa Eino Leinon kanssa ihailemassa esikoisteosparia "Väärällä uralla" ja "Maaliskuun lauluja" kirjakaupan ikkunasissa!

Nyt kirjoittaa ikämieskirjailija päiväyksensä säännöllisesti Tuho-Turjanlinnassa... Kevät tuntuu olevan kaukana. Kekeri oli sumainen ja kelirikko Suomussalmella pahimmillaan. Totisesti tarvitaan Ryysyrannan Joosepin ja Iki-Kiannon huumori yhdistettynä ja kaksinkertaistettuna, jotta mieli ei painuisi vallan matalaksi. Katotta on vielä Turjanlinna, se uusi ja viihtyisä, jonka tuollakin rakennustyömaalla piti nousta entisen tilalle. Mutta myös Turjan isäntä joutui kokemaan ajan huonot puolet siinäkin mielessä, että vieras mies vei rahat ja jätti linnan kesken. Rakenn-

si, konna, raunioille kivijalan, rakensi seinätkin melkein pystyyn, mutta enemmän, makasi kuin rakensi, enemmän kulutti kuin sai ja rahat loppuivat ja karhu kotiutui pesälleen, silloin otui pykmestari-lurjus livohkan.

Tällaista kirjoittaa "viisikymmenvuotias" kirjailija ja me ymmärrämme, että siitä ei silloin olekaan nauru kaukana! Saa siihen sitten ilmestyä kaksi uutta jos kaksi vanhaakin kirjaa vuodessa, mistäs otat uudelleen sellaiset rahasumat! Ja talvi tulee ja yhä saa vanha aitta palvelella makuuhuoneena ja työhuoneena, kirjastona ja salina. Liekö edes vieläkään saanut kirjailija jalkamatokseen sitä komeaa hirventaljaa, josta jo sotavuosina haaveili. Tragikoomillista: minultakin sitä Uhtualta uteli, parhaalta, joka en hiirtä kummempaa petoa ole tappanut, vaikka kyllä runoilija-Ollin peuranpyllyä vesikielellä poseerajaksi pistänyt.

Mutta se Turjanlinna, sen puolesta kirjailija minullekin kirjeensä kirjoitti, ja minä, kaikessa muussa paitsi rahassa isorikas, kirjoitan edelleen, koska tiedän rikkaillekin kirjoittavani.

Terveisiä sinne Niettusen ja Turjan rantaan!

P a n u.